

در کشاکش دین و دولت

محمد علی موحد

دیباچه ۱۳

فصل اول
سی سال پس از پیغمبر

۱. گزارش‌های بسیار ساده و فشرده ۱۷

۱.۱. درنگ و تأمل ۱۹

۲.۱. داستان سقیفه ۲۴

۲.۱. پدید آمدن داد و جنگ با مرتدانی ۲۱

۲.۱. داستان خالد بن ولید ۲۴

۵.۱. ریاست دنیایی حضرت جعفر طیار ۲۶

۴. نگاه اول ۳۰

۱.۲. تصویری از حکومت عمر صدر اسلام ۳۰

۲.۲. خلیفه یا پادشاه ۳۱

۳.۲. القاب خلیفه و امیر المؤمنین ۳۱

۴.۲. سرعت و شدت ۳۲

۵.۲. صحابه پهلوانان می شوند ۳۳

۶.۲. شرایط شایستگی برای خلیفه ۳۵

۷.۲. انتخاب عهد ۳۶

۸.۲. بیعت و قبول ۳۷

۹.۲. نخستین بیعت با پیامبر ۳۸

۱۰.۲. معنی بیعت ۴۰

نشر ماهی

تهران

۱۳۹۸

فهرست

۱. ۱. ۱. سقوط حمزه و انبار	۱۶
۵. ۱. ۱. حمران و درانت	۱۶
۶. ۱. ۱. برادر گریه سوم	۲۶
۷. ۱. ۱. کوشش های نافرمان	۲۶
۸. ۱. ۱. جنگ جرس و بیروزی نامام از امانی پسر خجسته زاده مشین	۲۶
۹. ۱. ۱. قاسم و فتح مداین	۲۶
۱۰. ۱. ۱. مکتول و غنیمتین خجسته و شایسته خجسته	۵۲
۱۱. ۱. ۱. قرار و مدارها در حواقی	۷۲
۱۲. ۱. ۱. فتح خوزستان	۸۲
۱۳. ۱. ۱. احوال	۸۲
۱۴. ۱. ۱. تسلیم لشکر امشهان و نوشتن	۸۵
۱۵. ۱. ۱. دیباجه	۸۷
۱۶. ۱. ۱. فتح القنوج مبارک	۹۵
۱۷. ۱. ۱. تحلیل از گزارشها	۹۵
۱۸. ۱. ۱. سی سال پس از پیغمبر	۹۵
۱. گزارشی بسیار ساده و فشرده	۱۷
۱. ۱. ۱. درنگ و تأمل	۷۵
۲. ۱. ۱. داستان سقیفه	۸۵
۳. ۱. ۱. پدیده ارتداد و جنگ با مرتدان	۸۵
۴. ۱. ۱. داستان خالد	۸۹
۵. ۱. ۱. ریاست دنیایی یا مرجعیت دینی؟	۲۹
۲. نگاه اول	۳۰
۱. ۲. ۱. تصویری از حکومت در صدر اسلام	۷۹
۲. ۲. ۱. خلیفه یا پادشاه	۸۹
۳. ۲. ۱. القاب خلیفه و امیرالمؤمنین	۸۹
۴. ۲. ۱. سرعت و شدت تحول	۲۲
۵. ۲. ۱. صحابه بولداری می شوند	۳۳
۶. ۲. ۱. شرایط شایستگی برای خلافت	۳۵
۷. ۲. ۱. انتخاب عهد	۱۷
۸. ۲. ۱. بیعت و قبول مردم	۲۷
۹. ۲. ۱. نخستین بیعت با پیغمبر	۲۷
۱۰. ۲. ۱. معنی بیعت	۵۷

۷۶	۴.۱. سقوط حیره و انبار
۷۷	۵.۱. بحران وراثت
۸۰	۶.۱. یزدگرد سوم
۸۱	۷.۱. کوشش‌های نافرجام
۸۲	۸.۱. جنگ جسر و پیروزی ناتمام ایرانیان
۸۲	۹.۱. قادسیه و فتح مداین
۸۴	۱۰.۱. جلولا و عقب‌نشینی یزدگرد
۸۵	۱۱.۱. قرار و مدارها در عراق
۸۵	۱۲.۱. فتح خوزستان
۸۶	۱۳.۱. اهواز
۸۷	۱۴.۱. تسلیم لشکر اصفهان و شوشتر
۸۹	۱۵.۱. هرمزان در مدینه
۹۰	۱۶.۱. فتح الفتوح نهاوند
۹۱	۱۷.۱. تحلیلی از گزارش‌ها
۹۴	۱۸.۱. سرخوردگی تازیان
۹۵	۲. رستم فرخ‌زاد و پیشنهادهای چهارگانه او
۹۵	۱.۲. روایت طبری
۹۷	۲.۲. روایت فردوسی
۹۸	۳. گزارش‌های رستم فرخ‌زاد از جبهه
۹۸	۱.۳. روایت فردوسی
۹۹	۲.۳. روایت طبری
۱۰۰	۴. مذاکرات پیش از جنگ
۱۰۳	۱.۴. روایت طبری
۱۰۴	۲.۴. روایت بلاذری و دینوری
۱۰۵	۳.۴. روایت فردوسی
۱۰۹	۴.۴. نمایندگان عرب در مداین
۱۱۰	۵.۴. روایتی دیگر از گفت‌وگوی رستم با نماینده سعد
۱۱۱	۵. گزارش جنگ قادسیه
۱۱۱	۱.۵. روایت فردوسی
۱۱۲	۲.۵. اشکالات روایت فردوسی
۱۱۳	۶. تحلیل و تأمل
۱۱۳	۱.۶. یادی از مزدک و ساختار ناعادلانه جامعه ساسانی

۴۱	۱۱.۲. در بوتۀ آزمون
۴۱	۱۲.۲. بیعت قابل برگشت نیست
۴۲	۳. نگاه دوم
۴۲	۱.۳. نزاع در میان قریشیان
۴۳	۲.۳. ریشه‌های تاریخی ستیزه‌گری
۴۴	۳.۳. نخستین ترور سیاسی در اسلام
۴۵	۴.۳. چگونه مسلمانان بر خلیفه شوریدند؟
۴۷	۵.۳. راه و رسم عثمان
۴۸	۶.۳. گواهی مورخان
۴۹	۷.۳. گفت‌وگوی علی با عثمان
۵۰	۸.۳. موضع علی در برابر قیام
۵۱	۹.۳. اتهامات عثمانیان
۵۲	۱۰.۳. نزاع خانگی و ماجرای جنگ شتر
۵۳	۱۱.۳. ماجرای صفین
۵۴	۱۲.۳. داستان حکمیت
۵۶	۱۳.۳. پیامدهای ناگوار حکمیت
۵۷	۱۴.۳. چون و چراها
۵۸	۴. تحلیل و تأمل
۵۸	۱.۴. سرخوردگی حاصل از منازعات داخلی
۶۰	۲.۴. علی و معاویه
۶۲	۳.۴. موج اختلافات
۶۵	۴.۴. انشعابات در میان شیعیان
۶۷	۵.۴. معتزله قدیم و معتزله جدید
۶۸	۶.۴. مرجئه
۶۹	۷.۴. خوارج

فصل دوم

چگونه اسلام در ایران راه یافت؟

۷۱	۱. سقوط یزدگرد و تسخیر ایران، آغاز فتوحات
۷۲	۱.۱. برخوردهای نخستین در سواد (زدو خوردهای مرزی)
۷۳	۲.۱. خطای بزرگ خسرو پرویز
۷۵	۳.۱. مرزبان ایرانی بحرین

۱۱۴	۲.۶. مانی و مزدک
۱۱۵	۳.۶. تعالیم مزدک
۱۱۶	۴.۶. روایت بلعمی
۱۱۶	۵.۶. اشتراک در مال و اشتراک در زن
۱۱۸	۴. جمع‌بندی روایت‌ها

فصل سوم

برآمدن دیوان و دیوان‌سالاران

۱۲۱	۱. زمینۀ امر تا پیش از فتوحات
۱۲۱	۱.۱. اختیارات سه‌گانه پیغمبر
۱۲۳	۲.۱. حکومت و شریعت
۱۲۵	۳.۱. در جست‌وجوی راه حل
۱۲۶	۴.۱. ضرورت وجود حکومت
۱۲۷	۵.۱. هرمان و پیشنهاد ایجاد دیوان
۱۲۹	۶.۱. فتوحات برق‌آسا
۱۳۰	۷.۱. توسعه قلمرو و لزوم سازماندهی در حکومت
۱۳۱	۸.۱. نگاهی به وضع مالیات و ارتباط آن با دوران ساسانی
۱۳۲	۹.۱. منابع درآمد و تمایزات طبقاتی در دوران ساسانی
۱۳۵	۱۰.۱. خالصه‌جات
۱۳۵	۱۱.۱. بطایح
۱۳۶	۱۲.۱. انواع درآمدهای دیوانی
۱۳۷	۱۳.۱. دیوان‌سالاران
۱۳۸	۱۴.۱. مالیات ارضی (مقاسمه، مساحت)
۱۴۰	۱۵.۱. سخنرانی انوشیروان درباره اصلاحات مالیاتی
۱۴۲	۱۶.۱. دفاتر مساحی
۱۴۳	۱۷.۱. مالیات سرانه
۱۴۳	۱۸.۱. سرشماری مؤدیان و معافیت‌ها
۱۴۴	۱۹.۱. خزانه‌داری یا بیت‌المال
۱۴۵	۲. نوآوری‌های دوران فتوحات
۱۴۵	۱.۲. خراج و جزیه در قرآن و شاهنامه
۱۴۶	۲.۲. آغاز تأسیس دیوان در اسلام
۱۴۷	۳.۲. رایزنی عمر با صحابه

۱۴۸	۴.۲. روایت ابویوسف
۱۵۲	۵.۲. خراج در عراق و ایران
۱۵۶	۳. منابع اصلی درآمد دولت
۱۵۶	۱.۳. مالیات‌های اصلی
۱۵۸	۴. منابع فرعی درآمد دولت
۱۵۸	۱.۴. صوافی
۱۵۹	۲.۴. هدایای نوروز و مهرگان
۱۶۰	۳.۴. عوارض بازرگانی
۱۶۱	۴.۴. بقایا
۱۶۲	۵.۴. دواوین سه‌گانه
۱۶۵	۵. تحلیل و تأمل
۱۶۵	۱.۵. تقسیم سه‌گانه ارضی
۱۶۷	۲.۵. غنیمت و فیه
۱۶۷	۳.۵. کارگزاران مالیاتی

فصل چهارم

ایرانیان در میان تازیان

۱۷۱	۱. روابط آغازین ایرانیان با مسلمانان
۱۷۱	۱.۱. ایرانیان در خدمت پیامبر
۱۷۲	۲.۱. نامه پیامبر به خسرو پرویز
۱۷۵	۳.۱. سوره روم
۱۷۶	۴.۱. ایرانیان در ین
۱۷۷	۵.۱. جانبداری ایرانیان ین از اسلام
۱۸۰	۶.۱. ایرانیان در عمان و بحرین
۱۸۱	۷.۱. معامله اهل کتاب با زردشتیان
۱۸۲	۲. ایرانیان به اسلام می‌گروند
۱۸۲	۱.۲. فرایند گرویدن به اسلام
۱۸۶	۲.۲. یارانه‌ها و مستمری‌بگیرها
۱۸۷	۳.۲. یزدگرد در فرار و دربه‌دری
۱۸۹	۳. جمع‌بندی‌ها و چشم‌اندازها
۱۸۹	۱.۳. قرائت‌های سه‌گانه
۱۹۰	۲.۳. عرب‌ها در خلیفه چه می‌دیدند؟